

УКРАЇНОЗНАВЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЗАНЯТТЯ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (НА МАТЕРІАЛІ ТЕМИ “ІВАН ФЕЩЕНКО – ВИДАТНИЙ УЧЕНИЙ, ДЕРЖАНИЙ І ГРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ”)

Алтухов В.М.

Донецький національний технічний університет

Стаття присвячена актуальній лінгво-методичній проблемі – українознавчому наповненню заняття з української ділової мови в умовах технічного вищого навчального закладу. Предметом розгляду є українознавчий матеріал, присвячений Івану Феценку-Чопівському – видатному вченому, державному і громадському діячеві.

Мовні знання є одним з основних чинників професійної підготовки майбутнього інженера. Досконале володіння рідною мовою свідчить про розвинуті інтелектуальні здібності людини, її освіченість, опанування накопичених у суспільстві духовних цінностей. Мовна культура є ознакою загальної культури: соціальної, політичної, економічної, професійної тощо.

Запорукою успішного розвитку нашої держави є свідомий, талановитий і активний українець, який відчуватиме свою неповторність, окремішність у світовому розмаїтті культур, традицій, технологій і мов. Як писав Іван Феценко-Чопівський, Україну міцну, сильну, вічну збудують лише українці. Саме на формування свідомого громадянина України і спрямована робота кафедри української мови ДонНТУ.

Особливістю методики викладання української мови в технічному ВНЗ є наголошення на її прикладному характері як на суспільно-культурній картині світу, як реалізації повсякденних інтересів держави, суспільства, окремого громадянина. Фахівцям мова необхідна перш за все не лише як сукупність правил, а як картина світобачення, засіб культурного співіснування в суспільстві, як засіб самоформування і самоствердження особистості кожного.

Отже, крім суто прагматичних науково-методичних чинників опанування мови професії, викладання української мови в технічному ВНЗ пов'язане також із формуванням людської особистості, виховання її національної гідності, без чого не може бути справжнього патріотизму.

Реалізація виховного компонента в навчальному процесі забезпечується шляхом наповнення його українознавчим матеріалом. Ми розуміємо українознавство як систему наукових знань про Україну і світове українство як цілість та геополітичну реальність. Українознавство є своєрідною формою пізнання світу та самопізнання, виховання і самовиховання. Воно охоплює всі сфери буття і свідомості українського народу. Українознавчий аспект має стати наскрізним і визначальним у навчальному процесі гуманітарної системи освіти. Саме на занятті з української мови у процесі формування й розвитку вмінь і навичок практичного володіння граматичним, лексичним та синтаксичним

матеріалом викладач має можливість здійснювати національне виховання, завдяки українознавчому матеріалу пробуджувати почуття патріотизму, національної гідності й державотворчу ідею

Перед викладачами української мови у технічних ВНЗ стоїть дуже важливе завдання – формування нового ідеалу для молодого покоління.

Основними його складовими є:

- формування високих інтелектуальних здібностей логічного мислення;
- гармонійне поєднання складових частин для патріотичного виховного ідеалу на базі відродження традиційних обрядів і звичаїв, відродження духовності, національної ідеї та культури, індивідуального рівня сприйняття національного обов'язку та свідомості особистості;
- прагнення до високого рівня фахової підготовки;
- виховання успадкованої від предків української моралі у взаємовідносинах, шанобливості до батьків і старших за віком та поміж всіх людей;
- ознака вихованої людини – національна гордість і повага до інших націй, вірність ідеям України і безкорисливе їй служіння;
- цільове обізнання з історією культури і її пам'ятками;
- виховання ідеалу на основі патріотичного спрямування подій визвольної боротьби українського народу, національного і правозахисного руху.

Розглядаючи запропоновані напрямки з мовленнєвого аспекту, важливо впроваджувати до курсу “Ділова українська мова” такі методичні розробки, які допомогли б студентам усвідомити, що той, хто вважає себе патріотом, має національну гідність, любов і повагу до рідної мови, повинен навчитися державною мовою як в усному, так і в писемному мовленні. Рідна мова – то сила народу, сила культури, а культура – сила народу. Без добре виробленої української мови немає всенародної свідомості немає нації, а без свідомості нації немає державності. Мовне виродження завжди і всюди призводить до морального каліцтва, а воно – ґрунт для різних злочинів.

Вища школа мусить бути одним із найсильніших двигунів розвою і зміцнення соборної сучасної української літературної мови. Добре знання української мови повинно стати основною вимогою до студента вищої школи незалежно від його фаху. Існують різноманітні способи та прийоми наповнення мовного заняття необхідним українознавчим матеріалом. Одним з ефективних є використання з метою формування і розвитку навичок усного і писемного мовлення текстів, що містять багату українознавчу інформацію.

Предметом нашого дослідження є українознавче наповнення заняття з української ділової мови в умовах технічного ВНЗ на матеріалі теми “Іван Фещенко-Чопівський – видатний вчений, державний і

громадський діяч”.

Ім'я Івана Феценка-Чопівського викарбуване золотими літерами на скрижальх боротьби української нації за свою державну незалежність у ХХ столітті. Він був вірним сином України, активним державотворцем, видатним ученим і громадським діячем. Нині він із забуття тріумфально повертається на свою Батьківщину.

Для аудіювання і читання доцільно використовувати тексти, в яких ідеться про його державницьку і громадську діяльність, про досягнення у сфері науковій, про страхітливий гулагівський період життя вченого. На превеликий жаль, такі матеріали практично відсутні, тому приходится докладати зусиль для їх створення.

Матеріалом для розмовних вправ можуть слугувати висловлювання Івана Феценка-Чопівського про відповідальність вченого за можливі наслідки своєї наукової діяльності, про необхідність дбайливого ставлення до історії, до навколишнього середовища тощо. Цей матеріал можна також використовувати для проведення дискусій, круглих столів у студентській аудиторії. Студентам фізико-металургійного факультету цікаво буде дізнатися про результати досліджень у галузі металографії та загальної металургії.

Іван Феценко-Чопівський вірив, що визвольна боротьба українського народу завершиться неминучою перемогою. Він не сумнівався в тому, що прийде той час, коли затріщить большевицька імперія і розсиплеться в порох, а на її руїнах поруч інших вільних народів постане визволена з нестерпного рабства Україна. Видатний учений, полум'яний патріот, Іван Феценко-Чопівський став жертвою комуністичної держави, борючись проти найпідступнішої та найнахабнішої денаціоналізації, проти вбивання живого духу української нації. Студенти з розумінням і схвальністю сприймають його слова: “Вірте у краще майбутнє, яке неминуче прийде, і нехай Господь Бог кріпить ваші сили, вашу волю і впевненість у перемозі!”

Українознавчий матеріал про видатного вченого і громадського діяча Івана Феценка-Чопівського на заняттях з української мови в умовах технічного ВНЗ дозволить не лише сформулювати й удосконалити необхідні мовленнєві вміння й навички, але й домогтися виховання свідомих громадян незалежної України, наполегливих і сумлінних фахівців, які збудують Україну, “міцну, сильну, вічну”.

Завданням студентів і викладачів вищої школи є плекання україномовної національної термінології – основи національної науки. Студенти і викладачі вищої школи мусять здійснювати посильний внесок у розвиток науки про мову, сприяти популяризації цих знань серед народу. Упровадження українознавчого аспекту під час вивчення української мови сприятиме вихованню національно свідомої молоді, розвитку української культури, стане підставою утвердження і збереження української державності.